

منهای سینما

● جمشید مددی از فعالان با سابقه عرصه تئاتر ایران و اداره کل هنرهای نمایشی که طی نزدیک به سه دهه گذشته در مجموعه‌های تئاتر شهر، اداره برنامه‌های تئاتر و همچنین تماشاخانه سنگلج فعالیت می‌کرد، روز جمعه بیست‌وسوم اسفند بر اثر سکته قلبی چشم‌ازجهان فرویست. □

● آمار نشر کتاب نشان می‌دهد در بهمن ماه امسال تعداد ۱۲ هزار و ۴۸۳ عنوان کتاب منتشر شده که در مقایسه با ۱۱ هزار و ۸۴۹ عنوان کتاب در دوره زمانی مشابه سال گذشته، ۵ درصد افزایش داشته است. از مجموع ۱۲ هزار و ۴۸۳ عنوان کتاب منتشر شده در بهمن ماه امسال که از سوی وزارت و ۵۸۸ ناشر منتشر شده، موضوع کودک و نوجوان از سایر موضوعات سبقت گرفته و با ۲ هزار و ۷۶۵ عنوان بیش‌تاز است و در مقایسه با بهمن سال گذشته، ۳۶ درصد افزایش را نشان می‌دهد. □

● تعدادی از مدیران آموزشگاه‌های موسیقی کشور با ارسال نامه‌ای به سیدعباس صالحی، وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی از او خواستند به دلیل اتفاقات ناشی از بحران ویروس کرونا نسبت به برخی شرایط حمایتی برای آموزشگاه‌های هنری کشور اقدام لازم را انجام دهد □

● بیمارستان جم که در روزهای اخیر به صورت مکرر به شرح وضع جسمی محمدرضا شجریان پرداخته، اکنون در پستی جدید از شرایط مناسب این هنرمند برای ترخیص از بیمارستان خبر داده است. در آخرین بیانیه بیمارستان جم درباره وضع جسمی محمدرضا شجریان آمده است: «در راستای اطلاع‌رسانی به مردم هنردوست و هم‌میهنان عزیز، در کمال مسرت به استحضار می‌رساند با توجه به بهبود جمیع شرایط استاد از لحاظ کلیوی، قلبی و ریوی با نظر پزشکان معالج ایشان آماده ترخیص و پیگیری ادامه درمان در منزل زیر نظر پزشکان معالج هستند.» □

● گالری ویستا نمایشگاه آنلاین «از قاب بهار» را با رایه آثار ۵۷ هنرمند در شبکه اجتماعی اینستاگرام راه‌اندازی کرده است. نمایشگاه «از قاب بهار» تأییدست دوم فروردین به صورت مجازی در صفحه اینستاگرام گالری ویستا (vistartgallery) دایر خواهد بود. □

دپالوگ

بهر روز محمودی بختیاری، زبان‌شناس و دانشیار پردیس هنرهای زیبای دانشگاه تهران: «مردم بیش از اینکه وقت شان را در کتابخانه‌ها یا پشت میزشان برای کتاب خواندن بگذرانند، در فضاهای مجازی اخبار را رصد می‌کنند و من فکر می‌کنم این چیز خوبی نیست، ما باید به سمت کتابخانه‌های دیجیتالی حرکت کنیم تا حالا که افراد این قدر به فضای

مجازی آلوده شده‌اند، متون مطلوب را مطالعه‌کنند، نه اخبار و شایعه‌ها را.» □

ایرج محمدی تهیه‌کننده سینما و تلویزیون: «بهارا شده برای حضور یک بازیگر در فیلم سینمایی چند ماه منتظر ماندم، چطور نمی‌توانیم برای کرونا منتظر باشیم؟ به عقب افتادن برخی کارها هیچ مشکلی را برای گروه به وجود نمی‌آورد، بنابراین می‌توان احتیاط کرد و تصویربرداری این آثار را به عقب انداخت، گرچه می‌انیم عوارض اقتصادی این کار، برای عوامل

پایین دستی همچون دستیاران و بچه‌های تئاتر که از شرایط اقتصادی خوبی برخوردار نیستند، بسیار سخت است. مخصوصاً در زمان کنونی که نزدیک به سال نوهستیم، ولی شرط احتیاط این بوده که آدم کار را بهر چیزی بحران کرونا بیندازد.» □

علی مغازه‌ای کارشناس موسیقی نوای: «آقای سیدزاده همه عنوان رئیس این تشکل (صندوق اعتباری هنر) یک بار برای بیمه کردن من تماس گرفتند ولی من تشکر کردم و گفتم که صبر می‌کنم تا همه هنرمندان نوای بیمه شوند، آن وقت من هم بیمه خواهم شد. ایشان هم لطف کردند و در جواب، سازی را برای هدیه به نشانه قدردانی برای من ارسال

کردند. اکنون من و چند هنرمند دیگر حاضر هستیم این سازها را به عنوان بخشی از دارایی خود بفروشیم و به سهم خود کمک کنیم این صندوق نقش خود را در مقابل هنرمندان انجام دهد. خواهش می‌کنم آقای سیدزاده و مسئولان قدم پیش بگذارند و به سازمان‌هایی مانند تأمین اجتماعی و دفتر وزارت ارشاد بروند یا حتی دستور ویژه‌ای درباره بیمه هنرمندان نوای از رئیس جمهوری بگیرند.» □

روی خط سینما

● کارگروه مدیریت بحران کرونا در خانه سینما اعلام کرد که در جریان تولید یک سریال تلویزیونی، کرونای یکی از اعضای گروه مثبت شده است. «با وجود احساس بیماری از هفتم اسفند اما از تاریخ چهاردهم اسفند بیماری شدت آن بیشتر می‌شود، بنابراین ناگزیر به استراحت در خانه می‌شود. شانزدهم اسفند به دلیل سرفه‌های شدید دوباره به بیمارستان مراجعه می‌کنم و پس از انجام سی‌تی‌اسکن ریه و اعلام ابتلا به بیماری کرونا بستری می‌شود. پس از دو روز به خانه منتقل می‌شود و در قرنطینه خانگی درمان ادامه می‌یابد.» این درحالی است که فیلمبرداری بدون وقفه ادامه پیدا کرده و مراقبت‌های گروه تنها محدود به سنجش حرارت بدن و بررسی نشانه‌های بالینی است. □

● کانون کارگردانان سینمای ایران در نامه‌ای به رئیس سازمان صداوسیما دوباره خواستار تعطیلی پروژه‌های تلویزیونی شد. این کانون به صورت شفاف خواسته صداوسیما مانع از پخش سری، دشمن اصلی و واقعی یعنی «کرونا» شود. در بیانیه کانون کارگردانان با اشاره به اینکه «چند مورد ابتلا به کرونا در بین عوامل سریال هاشم‌شده شده است، اما همچنان رفتارهای پرخطر وجود دارد»، آمده است: «آقای علی عسگری مسئولیت هر فاجعه‌ای برعهده شخص شماست.» □

● نسخه نهایی فیلم «آینده» به کارگردانی امیرپورکیان که متقاضی جشنواره فیلم فجر بود، برای نمایش و شرکت در جشنواره‌های خارجی آماده شده است. این فیلم روایتی از جامعه پرتلاطم امروز در خانواده است که پاتنهٔ آپهرام کامبیز دیرباز، امیرجعفری، نیشامشعبان نژاد، شهرام قائدی، علی استادی، شیرین یزدان‌بخش و بهار افشاری از جمله بازیگران آن هستند. □

● گویا فیلمنامه «کرونا» در ژانر اجتماعی درحال نگارش است. سیدابراهیم عامریان، تهیه‌کننده فیلم‌های سینمایی «انفرادی» و «دینامیت» تهیه این فیلم را برعهده گرفته است و احتمالاً در دیهشت ۱۳۹۹ وارد مراحل پیش تولید می‌شود. □

● کمپانی دیزنی به دلیل جلوگیری از گسترش ویروس کرونا تولید تعدادی از پروژه‌هایش را متوقف کرد. در این فهرست فیلم‌هایی از جمله «آخرین دوئل» به کارگردانی ریدلی اسکات، «بری دریایی کوچک» و «عزیز، بچه‌ها را کوچک کردم» از استودیو قرن بیستم جای دارد. دیگر تولیداتی که متوقف شده‌اند شامل «شانگچی و افسانه ۱۰ حلقه» از کمپانی مارول، بازسازی «تنها در خانه»، «کوچه کابوس» گی‌رمودل تورو و نسخه زنده «پیتز پن و وندی» است. □

خدا حافظی شهرام کرمی با مدیریت تئاتر

شهرام کرمی، مدیرکل هنرهای نمایشی ارشاد در اقدامی ناگهانی به دلیل محدودیت‌های مالی و ساختاری در مدیریت تئاتر از سمت خود استعفا کرد. کرمی که اسفند سال ۹۶ به‌عنوان مدیرکل هنرهای نمایشی منصوب شد، در متنی که در صفحه شخصی خود در اینستاگرام منتشر کرد، پایان مأه‌وریت خود را در اداره کل هنرهای نمایشی اعلام کرد. او درباره دلایل این استعفا به مهر گفته است: «با توجه به مسئولیت دشواری که حوزه هنرهای نمایشی دارد و مطالبه بر حق هنرمندان، محدودیت‌هایی که اعتبارات و ساختار اداره کل هنرهای نمایشی برای فعالیت مؤثر و نقش حمایتی دارد، از سمت خود استعفا دادم. تا زمانی که مسئول جدید اداره کل هنرهای نمایشی مشخص شود، پیگیر تمام مطالبات تئاتری‌ها هستم، ضمن اینکه کارهای اداری این امر انجام شده و تنها منتظر پرداخت اعتبار هستیم. به محض پرداخت نخستین اعتبار از سوی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، مطالبات تئاتری‌ها پرداخت می‌شود.

احساس کردم که دیگر نیروی لازم و کافی برای خدمت‌رسانی در اداره کل هنرهای نمایشی را ندارم و باید نیروی جدیدی وارد این حوزه شود. باید از همه همکارانم، معاون هنری و وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی که طی این دو سال فعالیت به من کمک کردند، قدردانی کنم و بعد از این هم هر جا که باشم به‌عنوان یک خدمت‌گزار در خدمت تئاتر و هنرمندان تئاتر خواهم بود.»

شهروند □

«شهروند» بررسی می‌کند: تعطیلی سینماها، اگران بلا تکلیف نوروز و...

جبران خسارت میلیاردری سینما؛ چگونه؟

«پولاد امین» فیلم ما شروع خوبی داشت و در سه روز نخست بیش از یک و نیم میلیارد تومان فروخت. از نظر تعداد تماشاگر هم به‌رحال پرمخاطب‌ترین فیلم اگران بودیم. با این حال، همه می‌گفتند که شروع ما کمتر از حد انتظار بوده و معلوم بود که تعداد مخاطبان فیلم در طول اگران بیشتر هم خواهد شد. اما حتی آن مقدار غیرمنتظره را هم در نظر بگیریم، اگر اگران فیلم ادامه پیدا می‌کرد، ما در این ۲۰ روز تعطیلی حداقل ۱۰ میلیارد تومان دیگر می‌فروختیم. با این حال، این تخمین‌ها و برآوردها را نمی‌توان اثبات یا حتی به‌طور دقیق محاسبه کرد. اما به طور حتم و با اطمینان می‌توان گفت که کرونا آسیب مالی زیادی، نه فقط بر فیلم ما که بر کلیت سینمای ایران وارد آورد. «اینجا جملاتی است که محسن چکینی، تهیه‌کننده فیلم «خوب، بد، جلف ۲» در یک عصر کرونایی و دلگیر جمعه به «شهروند» می‌گوید. تهیه‌کننده‌ای که مثل اغلب مردم در خانه نشست و به این فکر می‌کند که یک ماه پیش از این، همه و از جمله خود او فکر می‌کردند فیلم «خوب، بد، جلف ۲» چه شانس آوری که توانسته چنین اگران خوبی بگیرد و بی‌رقیب و به‌عنوان یکه‌تاز گیشه‌ها به استقبال نوروز برود. اما کرونا آمد و همه حساب و کتاب‌ها را به هم ریخت و سرنوشت سینمای ایران بعد از دوران کرونا را تبدیل به گره کوری کرد. حالا در شرایطی که سه هفته از تعطیلی سینماها می‌گذرد، سینمای ایران یکی از بحرانی‌ترین دوره‌هایش را می‌گذراند، یعنی در روزهایی که قرار بود شاهد یکی از پر رونق‌ترین دوره‌های سال سینمایی باشیم (بخش قابل توجهی از چرخه اقتصادی سینمای ایران در اگران نوروزی اتفاق می‌افتد) تمرکز تهیه‌کنندگان، پخش‌کنندگان و البته سینماداران روی خساراتی است که کرونا به بار آورده. بگذریم از بی‌سروسامانی فیلم‌های درحال ساخت که در تردید بین تعطیلی و ادامه کار روی جان عوامل‌شان خطر می‌کنند و از این نظر در کانون حواشی، شایعات، انتقادات و اعتراضات رسانه‌ای روزهای اخیر بوده‌اند.

محمدحسین فرح‌بخش، تهیه‌کننده «زن‌ها فرشته‌اند ۲» هنوز ایده روشنی در این مورد ندارد: «تاکنون گفته نشده که وضع اگران نوروز ۹۹ چگونه خواهد بود و در حقیقت از این نظر آینده سینمای ایران آشکارا نامعلوم است. تنها چیزی که مشخص است، این است که فرصت اگران نوروز ۹۹ را از دست داده‌ایم و این امر در کلیت فروش سینماها در طول سال تأثیر خواهد داشت.»

چه باید کرد؟

گردش مالی سینمای ایران در سال گذشته حدود ۲۴۰ میلیارد تومان بود که در این بین حدود ۸۰ میلیارد تومان سهم تهیه‌کنندگان، ۹۰-۸۰ میلیارد تومان سهم سینماها بوده، یعنی که هر روز تعطیلی کرونایی برای سینماداران به معنای ضرر یک میلیون تومانی است که در صورت ادامه این روند می‌تواند حیات حرفه‌ای خیلی‌ها را با دشواری مواجه کند. برای همین هم هست که از همان نخستین روزهای تعطیلی درباره لزوم جبران تمام یا حداقل بخشی از این ضرر و زیان هشدار داده شده است. اما اینکه این جبران خسارت باید به چه شیوه‌ای باشد، افراد مختلف هرکدام از منظر نگاه خود روش‌هایی پیشنهاد کرده‌اند. مثلاً برخی از تهیه‌کنندگان و سینماداران بر این عقیده‌اند که باید به فیلم‌ها و سینماهای ضرر دیده بازانه تعلق گیرد. برخی دیگر پیشنهاد داده‌اند جشنواره جهانی فیلم فجر و حتی جشنواره کودک تعطیل شود و هزینه‌های آن به سالن‌ها و فیلم‌های ضرر دیده اختصاص یابد. بعضی‌ها هم راهکارهایی چون افزایش بلیت سینماها را پیشنهاد کرده‌اند و البته در این میان پیشنهاد دیگری نیز وجود دارد که می‌تواند به کلیت سینمای ایران (البته به جز جامعه سینماداران) در عبور از بحران کمک کند و آن هم چیزی نیست مگر ارایه مستقیم برخی از فیلم‌های سینمایی در وی‌اودی‌ها و شبکه‌های نمایش خانگی.

البته اینکه این روش‌های حمایتی تا چه حدی کارآمد است و تا چه حد می‌تواند باری از دوش سینمای ایران بردارد، حکایتی دیگر است. حسن کلامی، تهیه‌کننده «آبادان یازده» ۶۰ بر این باور است که «بسیاری از این پیشنهادها شلوغ‌کاری با هدف افزایش قیمت بلیت» است و به «شهروند» می‌گوید: «این چیزها عملاً دردی از سینما دوا نخواهد کرد.» این تهیه‌کننده درباره برخی از پیشنهادها مثلاً اختصاص دادن هزینه‌های جشنواره جهانی فیلم فجر و جشنواره کودک به جبران خسارات سینما هم می‌گوید: «آخرمگر این جشنواره‌ها چقدر هزینه دارند که با لغو آنها بتوان ضرر و زیان سینماداران، پخش‌کنندگان و تهیه‌کنندگان را داد؟ این راهم فراموش نباید کرد که بعد از نوروز هم ماه رمضان خواهد رسید و اگران رمضان حتی در شرایط عادی نیز هیچ‌گاه اگران پررونقی نبوده و بنابراین در بازگشت سینما به رونق‌نشانی نخواهد داشت.»

احسان رسول‌اف، تهیه‌کننده فیلم «دوئت» می‌گوید: «در مورد تعطیلاتی مانند همین تعطیلات کرونایی معمولاً برای جبران خسارت، اگران فیلم‌ها را تمدید می‌کنند تا حق فیلم‌های روی پرده پایمال نشود. البته معمولاً حرف‌ها و پیشنهادهای سینماگران تأثیر چندانی در تصمیم‌گیری‌ها ندارند، اما امیدوارم این بار این اتفاق نیفتد و برای احقاق حق ما چاره‌ای اندیشیده شود.»

محسن چکینی هم پیشنهاد مشابهی دارد: «شورای صنفی نمایش باید در جلسه با صاحبان فیلم‌ها به تصمیمی عادلانه برسد. من پیشنهاد می‌کنم شرایط فیلم‌های اگران نوروزی تغییر کند و مثلاً فیلم‌های اگران نوروز در نوبت دوم اگران نوروزی برده‌باید.» محمدحسین فرح‌بخش نیز درباره جبران خسارات کرونا می‌گوید: «اینکه آسیب وارده به فیلم‌ها چقدر بوده و چگونه باید جبران شود، موضوعی است که الان نمی‌توان درباره‌اش تصمیم گرفت و باید بعد از خروج از این وضع دوباره جدول بندی اگران کرد و درباره جبران این آسیب فکر چاره بود.» محمد مهدی طباطبایی نژاد، معاون نظارت و ارزشیابی سازمان سینمایی امامی می‌گوید: «تا عادی شدن شرایط کشور نمی‌توان گفت که چه باید کرد. اما فی‌المثل سازه‌ای که اگران فیلم‌ها‌شان با شیوع کرونا متوقف شد، مطمئن باشند که تمهیدات لازم برای جبران این تعطیلی‌ها لحاظ خواهد شد که ممکن است اگران مجدد باشد یا اگران دوم یا حتی اگران آزاد.» □

پیش از اینکه کرونا بیاید و اوضاع به هم ریخته سینمای بی‌سامان ما را به هم ریخته‌تر کند، چند فیلم در اواخر بهمن ماه روی پرده آمده و چند فیلم هم به‌عنوان فیلم‌های اگران نوروزی مشخص شده بودند و قرار بود فیلم‌های بهمن ماهی هم در صورت فروش بالاتر از کف فروش، اگران‌شان ادامه پیدا کند و به اگران نوروز اضافه شوند. اما تحت تأثیر هجوم کرونا نمایش فیلم‌های تازه اگران شده ایران می‌تواند به هم ریختن نظام نمایش متوقف‌شده و با توجه به دستورالعمل‌های صادر شده مبنی بر تعطیلی سینماها حداقل تا پایان سال (که به احتمال زیاد تمدید نیز خواهد شد) فرجام فیلم‌های اگران نوروزی نیز در هاله‌ای از ابهام قرار دارد. این موضوع می‌تواند برای سینمای ایران که در شرایط معمولی‌اش نیز از اعطای فرصت عادلانه اگران به اکثر تولیداتش ناتوان بود، فاجعه‌بار باشد. به خصوص که درست بعد از نوبت اگران نوروز، نوبت به اگران ماه رمضان خواهد رسید که در شرایط عادی نیز یکی از اگران‌های نامطلوب سال محسوب می‌شود، این یعنی حداقل آسیب کرونایی برای سینمای ایران می‌تواند به هم ریختن نظام اگران و اضافه شدن فیلم‌های دونوبت اگران (حدود ۲۰ فیلم) به سیاه‌انبوه فیلم‌های دورمانده از اگران باشد یا به عبارت بهتر پربرتگر شدن پرونده فیلم‌های بلا تکلیف و در واقع شکست‌خورده. این موضوعی است که مدیر سینما استقلال نیز آن را به زبانی دیگر مطرح می‌کند.

حسین کشاری، مدیر سینما استقلال به «شهروند» می‌گوید که «سینماها تاکنون چنین خسارتی را تجربه نکرده‌اند و این در کنار شکنندگی اقتصاد سینما در ایران باعث شده ضرر و زیان وارده به این بخش بیشتر از دیگر بخش‌های جامعه یا حداقل محسوس‌تر از دیگر بخش‌ها باشد. به‌ویژه که حتی بعد از بازگشایی نیز تا زمانی که مردم بر ترس شان فایق آیند و دوباره به سینماهایبند، حداقل چندماه طول خواهد کشید.»

محسن چکینی، تهیه‌کننده فیلم «خوب، بد، جلف ۲» نیز بر خسارات ناشی از کرونا تأکید دارد: «تعطیلی کرونای باعث شده‌مانه تنها اگران اسفند را از دست دهیم که عملاً اگران فروردین یا همان اگران نوروز را نیز از دست داده‌ایم، یعنی حتی اگر همین فردا هم اعلام شود که امکان حل شده و سینماها باز می‌شوند، باز هم تا بازگشت اعتماد مردم زمان لازم است و طول می‌کشند تا رونق دوباره به سینماها بازگردد.»

در این بین، علی سرتیپی، پخش‌کننده تأثیر کرونا را چنین تحلیل می‌کند: «اگران نوروز همه ساله در اصل ذخیره بسیاری از ماه‌های کم‌فروش سال را برای سینماداران تأمین می‌کرد که امسال از دست رفته. ضمن اینکه تعطیلی کرونا باعث اضافه شدن به صف فیلم‌های پشت صف اگران می‌شود که این نیز در ادامه راه به فشرده‌گی اگران می‌انجامد.»

جبران خسارت

در صورت بازگشایی سالن‌ها، سینماها با اوضاعی بغرنج مواجه خواهد شد. از یک سو چندین فیلم روی پرده هستند که تنها چند روز به نمایش درآمده‌اند و طبیعی است که انتظار ادامه اگران را داشته باشند و از سوی دیگر هم قرارداد اگران نوروزی هفت فیلم (اغلب مهم)، بسته شده است و صاحبان آن فیلم‌ها هم توقع دارند در اسرع وقت روی پرده آیند. این یعنی فیلم‌هایی آسیب‌های بیشتری در قیاس با دیگران خواهند دید که باید از این امر جلوگیری کرد یا خسارت وارد شده را جبران کرد.

اما وقتی تهیه‌کننده فیلمی چون «خوب، بد، جلف ۲» که از همان ابتدا جزو شانس‌های گوردشکنی و فروش بود، چنین ناامیدانه به سرنوشت فیلمش می‌اندیشد، تکلیف دیگر فیلم‌های کم‌شانس تر روشن می‌شود. یعنی باید بسیاری از فیلم‌ها را از هم اکنون جزو شکست‌خورده‌های سال به‌شمار آورد و برای جبران خسارات آنها فکری کرد. خواسته‌ای که احمد اطراچی، کارگردان فیلم «چهل وهفت» با مادر میان می‌گذارد: «ما بعد از دو سال اگران گرفتیم و هزینه زیادی هم برای تبلیغات کار دادیم، اما تنها دو روز بعد از آغاز اگران تعطیلی سینماها پیش آمد. البته ما شرایط اردک می‌کنیم و برای سلامتی مردم اهمیت قائلیم، اما امیدواریم بعد از عادی شدن شرایط دچار تبعیض نشویم.»